

B. Çoban, S.Devecioğlu, G. Güler, O. Zirek, M. Sarıkaya, M.Turan, **Okul Takımlarında Faaliyet Gösteren Sporcu Öğrencilerin Faaliyet Amaçları Ve Beklentileri Üzerine Bir Çalışma (Elazığ İli Örneği)**,Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, 2003,Ankara s.396-404

OKUL TAKIMLARINDA FAALİYET GÖSTEREN SPORCU ÖĞRENCİLERİN FAALİYET AMAÇLARI VE BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA (Elazığ İli Örneği)

Bilal ÇOBAN*   **Sebahattin DEVECİOĞLU***   **Gökçen GÜLER****   **Oğuzhan ZİREK****
Mahmut SARİKAYA**   **Mehmet TURAN*****

1. GİRİŞ

Sanayileşme ve buna bağlı gelişen modern yaşamın neden olduğu bedensel hareketsizlik her yaş gruplarındaki bireylerin sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Sanayileşmenin bir başka fonksiyonu olarak ortaya çıkan boş zamanların da; öncelikle çeşitli fiziksel aktivitelerle değerlendirilmesi ise, bu olumsuzluğu giderici psiko-sosyal ve fizyolojik önemli roller üstlenmektedir. Bazı araştırmalar özellikle stresten ve kalp-damar hastalıklarından korunmada boş zamanların fiziksel aktivitelerle değerlendirilmesinin önemine işaret etmektedir(9).

Ülkelerin özellikle sosyal hayatlarında, gelişmişlik derecelerine paralel olarak artan rekreasyon, çeşitli ülkelerde ya aynı isim altında ya da beden eğitimi spor, dans, avcılık ve balık tutma gibi rekreasyonun birçok bileşenleri ile ifade edilmektedir(3)

Karaküçük, genel anlamda rekreasyonu; insanın yoğun çalışma yükü, rutin hayat tarzı veya olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen bedeni ve ruhi sağlığı elde etmek, korumak veya devam ettirmek, aynı zamanda zevk ve haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız boş zaman içinde, isteğe bağlı ve gönüllü olarak ferdi veya grup içinde seçerek yaptığı etkinlikler olarak tanımlamaktadır(7).

Spor, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın temel unsuru olan insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek, kişiliğin oluşumunu, karakter özelliklerinin gelişimini sağlamak, bilgi, beceri ve yetenek kazandırarak çevreye uyumu kolaylaştırmak, kişiler, toplumlar ve uluslararası dayanışma, kaynaşma ve barışı sağlamak, kişinin mücadele gücünü arttırmak yanında belirli kurallara göre, rekabet ölçüleri içerisinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve yarışmada üstün gelme amacıyla yapılan faaliyetler olarak tanımlanabilir(14).

Sporu rekreasyonel açıdan tanımlayacak olursak Karaküçük'ün tanımına bakmamız gerekecektir. Karaküçük'e göre; spor, rekreasyonel bir araç olarak insanların; endüstrileşmeyle beraber açıkça hayat ve iş birimlerini değiştirmeleri sonucu, şehir ve endüstriyel ortamlara taşınmaları, bir taraftan uygarlaşma ve hayat standardının yükselmesi, diğer taraftan negatif olarak zihinsel ve fiziksel eksikliklerin ortaya çıkardığı olumsuzlukları gidermek için önemli fonksiyonlar üstlenmiştir(8).

Yukarıda rekreasyon ve spor için yapılan tanımlardan yola çıkarak, toplumun tüm grupları gibi ortaöğretim gençliğinin de rekreatif ihtiyaçlarını karşılarken spora ihtiyaç duyduğunu söylemek mümkündür. Ortalama 15-18 yaş grubunda bulunan bu gençler, boş zamanlarını değerlendirmek için doğru yönlendirilmedikleri takdirde, kötü alışkanlıklar edinebilmektedirler.

Çünkü, bu yaş grubundaki bireyler, “ergenlik dönemi” adını verdiğimiz oldukça kritik bir dönemin içinde bulunmaktadır. Yani kötü alışkanlıkları kolayca edinebilecekleri bir dönemin içindedirler.

Bu sebeple, eğitim kurumlarına ve özellikle beden eğitimi öğretmenlerine büyük görev düşmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanan, ortaöğretim kurumlarında uygulanan beden

* Fırat Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Elazığ

** Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor A.B.D., Elazığ

***Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Elazığ

B. Çoban, S.Devecioğlu, G. Güler, O. Zirek, M. Sarıkaya, M.Turan, **Okul Takımlarında Faaliyet Gösteren Sporcu Öğrencilerin Faaliyet Amaçları Ve Beklentileri Üzerine Bir Çalışma (Elazığ İli Örneği)**,Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, 2003,Ankara s.396-404

eğitimi ve spor dersinin 18 maddelik amaçları içerisinde yer alan “beden eğitimi ve sporun sağlığa yararlarını kavrayarak, boş zamanlarını spor faaliyetleri ile değerlendirmeye istekli olabilme”(10) amacını da dikkate alarak beden eğitimi öğretmenlerinin bu konuda gereken hassasiyeti göstermeleri gerekmektedir.

Bütün bu gelişmeler ve diğer nedenlerden dolayı insanlar, başta spor olmak üzere bir çok rekreatif etkinliğe ihtiyaç duymaktadırlar. Bu çalışma ile, okul takımlarında faaliyet gösteren sporcu öğrencilerin, faaliyet amaçları ve beklentilerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmanın evrenini, Elazığ ilindeki 26 lisede bulunan 1045 sporcu öğrenci oluştururken, örneklemini, spor saha-tesis ve araç-gereç bakımından elverişli ortama sahip olan, 7 lise ve bu liselerde okuyan 282 sporcu öğrenci oluşturmuştur.

Araştırmanın verilerini elde etmek amacı ile, likert ve açık uçlu olmak üzere, toplam 22 sorudan oluşan anket hazırlanmış, bu ankete yaşları 13-19 arasında değişen 88 kız, 194 erkek sporcu öğrenci katılmıştır. Anketlerin geri dönüşümünden itibaren elde edilen bulgular, SPSS İstatistik Paket Programından yararlanılarak, frekans ve yüzdelerle açıklanmış ve yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 1. Kişisel Bilgiler

Kişisel Bilgiler		f	%	N	%
Cinsiyet	Kız	88	31.2	282	100
	Erkek	194	68.8		
Yaş	13-14 yaş	19	6.8	282	100
	15-16 yaş	178	63.1		
	17-18 yaş	75	26.6		
	18 yaş ve yukarısı	10	3.5		
Öğrencilerin Yetiştigi Çevre	İl Merkezi	199	70.6	282	100
	İlçe	35	12.3		
	Belde	12	4.3		
	Köy	36	12.8		
Ekonomik Durum	Çok İyi	30	10.6	282	100
	İyi	87	30.8		
	Orta	120	42.6		
	Zayıf	34	12.1		
	Çok Zayıf	11	3.9		

Araştırma kapsamına alınan sporcu öğrencilerin, Tablo 1’de görüldüğü gibi, %31.2’sini kız öğrenciler, %68.8’ini erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Yaş dağılımı ise, 17-18 yaş arası %26.6 ve 15-16 yaş arasında %63.1 ile en fazla yığılmayı göstermektedir. Öğrencilerin yetiştiği çevreye ait bulgular ise, il merkezinin %70.6 gibi yüksek bir oranla ilk sırada yer aldığını göstermektedir. Yine Tablo 1’de öğrencilerin ekonomik durumlarının; %10.6 ile ‘çok iyi’, % 3.9 ile ‘çok zayıf’ olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. Okul Takımında Oynayan Öğrenci Beklentilerinin Dağılımı

Fiziksel Beklentiler	f	%	N	%
Sağlığı koruma	94	29.7	317	100
Fiziksel gelişim sağlama	65	20.5		
Okul stresinden kurtulma	57	18.00		
Ders yorgunluğunu atma	48	15.1		
Fiziksel güzellik elde etme	37	11.7		
Diğer	16	5.0		
Sosyal Beklentiler				
Spor yaparak kişiliği geliştirme	88	26.7	329	100
Kendine olan güveni arttırma	65	19.8		
Sosyal statü sağlama	39	11.9		
Arkadaşlarla beraber olma	39	11.9		
Sınıf içi işbirliğini geliştirme	33	10.0		
Duygusal haz alma	31	9.4		
Yeni arkadaşlar edinme	22	6.7		
Diğer	12	3.6		
Gelecek İle İlgili Beklentiler				
Beden eğitimi bölümüne girme	86	26.8	321	100
İleride iyi bir sporcu olma	86	26.8		
Sağlığı koruma	46	14.3		
Spor dalıyla ilgili yeteneği ortaya çıkarma	45	14.0		
Düzenli spor yapma alışkanlığı kazanma	43	13.4		
Spor branşlarını öğrenebilme	15	4.7		
Kişisel Beklentiler				
Spor ihtiyacını giderme	128	41.2	311	100
Diğer öğret. takımdaki öğrencilerle daha ilgili olması	57	18.3		
Okuldaki spor araç gereçlerinden faydalanma	57	18.3		
Boş zamanlarını değerlendirebilme	42	13.5		
Diğer	23	7.4		
Aile isteği	4	1.3		

Tablo 2’de okul takımlarında faaliyet gösteren sporcu öğrencilerin fiziksel, sosyal, gelecek ve kişisel beklentilerinden bahsedilmiştir. Buna göre, fiziksel beklentilerin başında %29.7 ile ‘sağlığı koruma’ ve %20.5 ile ‘fiziksel gelişim sağlama’ yer almaktadır. Bu beklentileri %18’lik oranla ‘okul stresinden kurtulma’ takip etmektedir.

Sosyal yönden beklentilerde, ‘spor yaparak kişiliği geliştirme’ %26.7 ve ‘kendine olan güveni arttırma’ % 19.8 oranında ortaya çıkmıştır.

Gelecek ile ilgili beklentilerde ilk sırayı, %26.8 ile ‘beden eğitimi bölümüne girme’ ve aynı oran ile ‘ileride iyi bir sporcu olma’ almışlardır. İkinci sırayı ise % 14.3’le ‘sağlığı koruma’ almıştır.

Kişisel beklentilerde ilk sırayı, %41.2 ile ‘spor ihtiyacını giderme’ almıştır. %18.3 oranı ile ‘okuldaki spor araç-gereçlerinden faydalanma’ ve ‘diğer öğretmenlerin takımdaki sporcularla daha ilgili olması’ ikinci sırayı almışlardır.

Tablo 3. Okul Takımı Dışında Boş Zaman Etkinliğine Katılım

Boş Zaman Etkinlikleri	f	%	N	%
Hayır	70	21.6	324	100
Sinemaya gidiyorum	62	19.1		
Müzik dinliyorum	47	14.5		
Aileme maddi destek sağlamak amacı ile çalışıyorum	36	11.1		
Diğer	31	9.6		
Pikniğe gidiyorum	26	8.0		
Kahvehane ve diğer eğlence yerlerine gidiyorum	26	8.0		
Bilgisayar kursuna gidiyorum	12	3.7		
Yabancı dil kursuna gidiyorum	11	3.4		
Tiyatroya gidiyorum	3	0.9		

Tablo 3’de, sporcu öğrencilerin okul takımında oynamalarının dışında katıldıkları boş zaman etkinliklerinden bahsedilmiştir. Buna göre, öğrencilerin %21.6’sı ‘hayır’, %19.1’i ‘sinemaya gidiyorum’ ve %14.5’i de ‘müzik dinliyorum’ şeklinde ifade etmişlerdir.

Tablo 4. Sporcu Öğrencileri Aktif Spor Yapmaya Yönlendiren Etkenlerin Dağılımı

Etkenler	f	%	N	%
Kendisi	165	58,5	282	100
Beden eğitimi öğretmeni	46	16,3		
Aile	41	14,5		
Kulüp antrenörü	14	5,1		
Arkadaş Çevresi	6	2,1		
Rehber öğretmeni	6	2,1		
Medya	2	0,7		
Diğer	2	0,7		

Tablo 4’de; sporcu öğrenciler, %58.5 gibi yüksek bir oranla (165 kişi) kendi istekleri ile spora yönelindiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında %16.3 oranıyla ‘beden eğitimi öğretmenleri’ ve %14.5 oranıyla ‘aile’ etkenlerinin spora yönlendirdiği görülmüştür.

Tablo 5. Sporcu Öğrencilerin Okul Takımına Girdikten Sonraki Derslerindeki Başarı Durumları

Başarı Durumu	f	%	N	%
Çok olumlu	29	10.3	282	100
Olumlu	91	32.3		
Orta	105	37.2		
Olumsuz	51	18.1		
Çok olumsuz	6	2.1		

Tablo 5’de; sporcu öğrencilerin okul takımına girdikten sonra, derslerindeki başarı düzeylerinde meydana gelen değişimden bahsedilmiştir. Buna göre, bu değişimi %37.2’sinin ‘orta’, %32.3’ünün ise ‘iyi’ şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. ‘Olumsuz’ ve ‘çok olumsuz’ şeklinde ifade edenlerin toplam oranının ise, %20.2 olduğu görülmüştür.

Tablo 6. Okul Takımına Giren Öğrenci Ailelerinin Bakış Açılarındaki Değişiklikler

Olumlu Değişiklikler	f	%	N	%
Sadece teşvik ediyor	98	32.5	302	100
Maddi ve manevi destek sağlıyor	61	21.9		
Spor malzemesi temin ediyor	66	20.2		
Gerekli maddi desteği sağlıyor	26	10.9		
Özel antrenör sağlıyor	33	8.6		
Diğer	18	6.0		
Olumsuz Değişiklikler				
Hayır olumsuz değişiklik olmadı	103	35.3	292	100
Derslere daha çok ilgi göstermemi bekliyorlar	49	25.0		
Antrenmanların fazla zaman aldığını düşünüyorlar	31	16.8		
Yaptıklarımı sürekli eleştiriyorlar	16	10.6		
Beden eğitimi öğretmenimi eleştiriyorlar	73	5.5		
Boş zamanlarıma müdahale ediyorlar	10	3.4		
Arkadaş çevremi müdahale ediyorlar	7	2.4		
Diğer	3	1.0		

Tablo 6’da sporcu öğrenci ailelerinin, okul takımına girdikten sonra bu öğrencilere karşı bakış açılarındaki değişikliklerinden bahsedilmiştir. Buna göre, %32.5 ile ‘sadece teşvik ediyor’ ve %21.9 ile ‘maddi ve manevi destek sağlıyor’ şeklinde olumlu değişiklikler meydana geldiği görülmüştür. Olumsuz değişiklikleri incelediğimizde, %35.3 oranına tekabül eden 103 öğrenci ‘olumsuz bir değişiklik olmadı’ şeklinde, %25 oranındaki 73 öğrenci ise ‘derslere daha fazla ilgi göstermemi bekliyorlar’ şeklinde ifade etmişlerdir.

Tablo 7. Sporcu Öğrencilerin Okul Takımına Girdikten Sonra Derslerinde Meydana Gelen Olumlu Değişiklik Nedenlerinin Dağılımı

Olumlu Değişiklik Nedenleri	f	%	N	%
Spor yapınca kendime olan güvenim arttığından	83	26.3	315	100
Spor yaparak rahatladığımdan	57	18.1		
Spor yapınca motivasyonum arttığından	40	12.7		
Ailem desteklediğinden	31	9.8		
Sporun sorumluluk bilincini arttırmasından	26	8.3		
Spor derslere aktif katılımımı sağladığından	25	7.9		
Popülaritemi hem takımda hem de derslerde sürdürmek istediğimden	22	7.0		
Beden eğitimi öğretmenimin başarısız öğrenciyi takıma almamasından	14	4.4		
Öğretmenlerimin spora olan olumlu ilgisinden	8	2.5		
Okul takımındaki sporcuların başarısız olduğu imajını yıkmak istediğimden	6	1.9		
Diğer	3	1.0		

Tablo 7’de, sporcu öğrencilerin okul takımına girdikten sonra, derslerinde meydana gelen olumlu değişikliklerin sebeplerinden bahsedilmiştir. Buna göre, %26.3 oranıyla ‘spor yapınca kendime olan güvenim artıyor’ seçeneğinin ilk sırada yer aldığı görülmüştür. İkinci ve üçüncü sırayı ise , %18.1 oranı ile ‘spor yaparak rahatladığımdan’ ve %12.7 oran ile ‘spor yapınca motivasyonum arttığından’ seçenekleri almıştır.

3. TARTIŞMA VE SONUÇ

Okul takımlarında faaliyet gösteren sporcu öğrencilerin, faaliyet amaçları ve beklentilerinin incelendiği bu çalışmada, çalışmaya katılanların %31.2'sini kız öğrenciler, %68.8'ini erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Yaş dağılımı, %63.1 oranı ile 15-16 yaş arasındadır. Sporcu öğrencilerin %70.6 gibi büyük bir bölümünün il merkezinde yetiştiği, bu öğrencilerin ekonomik durumlarının ise %10.6 oranında 'çok iyi', %3.9 oranında 'çok zayıf' olduğu tespit edilmiştir (Tablo 1).

Sporcu öğrenciler, okul takımında oynuyor olmalarındaki en büyük fiziksel beklentilerinin, %29.7 oranı ile 'sağlığı koruma' olduğunu belirtmişlerdir. Fiziksel beklentilerde ikinci sırayı, %20.5 oranı ile 'fiziksel gelişim sağlama' seçeneğinin aldığı görülmüştür (Tablo 3).

Bu bulgular; Gökmen ve Schnitger(5) ile Sunay ve arkadaşlarının(11) yapmış oldukları araştırma bulgularını destekler nitelikte olup ayrıca, Karakuş ve arkadaşlarının yapmış oldukları çalışma sonuçlarına göre, beden eğitimi derslerine katılan öğrencilerde postür bozuklukları olduğu, sporcu grubunda ise postürel bozuklukların daha az bulunduğu ve standart postüre daha yakın bir görünümde oldukları tespit edilmiştir(6). Yapılan bu çalışma sonuçlarından hareketle, görülüyor ki öğrencilerin, spor yapmanın vücutlarındaki fiziksel gelişime katkıda bulunacağını farkında oldukları ifade edilebilir.

Sporcu öğrencilerin okul takımında oynuyor olmalarındaki sosyal beklentilerine bakıldığında, %26.7 oranı ile ilk sırayı 'spor yaparak kişiliği geliştirme', ikinci sırayı ise %19.8 oranı ile 'kendine olan güveni artırma' beklentileri almışlardır(Tablo 3).

Sporun önemli bir sosyalizasyon aracı olduğu, topluma uyumu sağladığı ve kişiler arası ilişkileri düzelttiği belirtilmiştir(2). Takım sporlarının ferdi sporlara kıyasla benlik saygısı, dışa dönüklük ve anksiyete düzeyi bakımından daha yararlı olduğu savunulmaktadır(12). Tatar, Y.'nin yapmış olduğu çalışmanın, spor yapmanın ruhsal açıdan faydalı olduğunu savunan araştırmacıları desteklediği görülmüştür. Yine aynı çalışmanın sonuçlarından biri de, 'sporun genel bir ruhsal iyilik hali yarattığı' görüşüdür(13). Sunay ve arkadaşlarının yapmış oldukları çalışmada, öğrencilerin 'beden eğitimi dersiyse ruhsal dengenin korunması ve kendine güveni sağlayarak kişiliğin gelişmesi' beklentisi (%80.1) içinde oldukları görülmüştür(11). Yıldırım ve Yetim'in yapmış oldukları çalışmada, öğrencilerin %42.2'si 'kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme' amacını, beden eğitimi dersinin amaçları arasında 5. en önemli amaç olarak belirtmişlerdir(14).

Sporcu öğrencilerin okul takımında oynuyor olmalarındaki gelecek ile ilgili beklentilerinde ilk sırayı, %26.8'lik oran ile 'beden eğitimi bölümüne girme' ve 'ileride iyi bir sporcu olma' beklentileri almıştır. İlk sırayı paylaşan bu iki beklenti birbirini tamamlamaktadır. Beklentilerin ikinci sırasında, %14.3 ile 'sağlığı koruma' yer almıştır(Tablo3).

Sporcu öğrencilerin okul takımında oynuyor olmalarındaki kişisel beklentilerine baktığımız zaman, %41.2 gibi yüksek bir oranla 'spor ihtiyacını giderme' ilk sırada, %18.3 oranı ile 'okuldaki spor araç-gereçlerinden faydalanma' beklentisi yer almıştır(Tablo 3). 'Spor ihtiyacını giderme' beklenti oranının yüksek olması, öğrencilerin spor ihtiyaçlarını gidermek için yeterli imkanlara sahip olamadığı sonucunu vermektedir. Sunay ve arkadaşlarının çalışmalarında, 'beden eğitimi dersiyse okuldaki spor araç-gereçlerinden faydalanma' ile ilgili öğrenci beklentisinin oranının %94.4 olması (11), araştırma sonuçları ile paralellik arz etmektedir

B. Çoban, S.Devecioğlu, G. Güler, O. Zirek, M. Sarıkaya, M.Turan, **Okul Takımlarında Faaliyet Gösteren Sporcu Öğrencilerin Faaliyet Amaçları Ve Beklentileri Üzerine Bir Çalışma (Elazığ İli Örneği)**,Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, 2003,Ankara s.396-404

Sporcu öğrencilerin okul takımı dışında başka bir boş zaman etkinliğine katılıp katılmadıkları ile ilgili Tablo 3’de, bu öğrencilerin %21.6’sının başka bir etkinlikte bulunmadığı görülmüştür. ‘Sinemaya gidiyorum’ %19.1, ‘müzik dinliyorum’ %14.5 ile en çok tercih edilen boş zaman etkinlikleri olarak ortaya çıkmıştır.

Aslan ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmada; devlet yurtlarında kalan bayan öğrencilerin, televizyon seyretmek, kitap okumak ve müzik dinlemek gibi pasif rekreatif etkinlikleri daha çok tercih ettikleri, aktif katılımın ise çok düşük olduğu görülmüştür. Öğrenciler, imkan sağlandığında, başta sportif etkinlikler olmak üzere, aktif katılım gerektiren rekreatif etkinliklere öncelikle katılacaklarını belirtmişlerdir(1). Her iki çalışmada da, öğrencilerin genelde pasif rekreatif etkinlikleri tercih ettiği, ancak imkan verildiği takdirde sportif etkinliklerde de bulunabilecekleri görülmüştür.

Sporcu öğrenciler, %58.5 gibi yüksek bir oranla ‘kendi istekleri’ ile spora yönlendiklerini ifade ederken, %16.3 oranı ile ‘beden eğitimi öğretmeni’, % 14.5 oranı ile ‘aile’ tarafından yönlendirildiklerini belirttikleri görülmüştür (Tablo 4). Öğrencilerin büyük çoğunluğunun (165 kişi), kimsenin yönlendirmesi olmadan, ‘kendi istekleriyle’ spora yönelmiş olmalarıdır. Halbuki; seçenekler arasında ‘rehber öğretmeni’ gibi, eğitim kurumlarında öğrencileri sosyal aktivitelere yönlendirerek kötü alışkanlıklar kazanmamaları için dikkat edip, gereken rehberliği yapacak önemli bir etken yer almaktadır. Buna rağmen, öğrencilerin ancak %2.1’inin bu seçeneği tercih ettiği görülmüştür..

Çön ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada, çalışmaya katılanların, spora başladıkları yılda aldıkları beden eğitimi ders saatleri, spora yönelme açısından ilişkilendirildiğinde belirgin bir anlamlılık gözlenememekle beraber, öğrencilerin spora yönelmesinde nispeten beden eğitimi derslerinin ve dolayısıyla beden eğitimi öğretmenin etkisinin bulunduğu açıkça anlaşılmaktadır(4).

Sporcu öğrencilerin okul takımına girdikten sonra, derslerindeki başarı düzeylerinin, %37.2 oranında ‘orta’, %32.3 oranında ‘olumlu’ yönde değiştiği görülmüştür(Tablo 5). ‘Olumsuz’ ve ‘çok olumsuz’ şeklinde değişiklik olanların oranı %20.2’dir. Bu sonuca göre, toplumumuzda kabul görülen aksine, sporun derslere olumsuz katkısından çok, olumlu katkısının olduğu görülmüştür. Öyleyse dersler ve antrenmanlar kontrollü bir şekilde sürdürüldüğü zaman bu olumlu etki ortaya çıkmaktadır.

Sporcu öğrenci ailelerinin, okul takımına girdikten sonra bu öğrencilere karşı bakış açılarındaki olumlu değişikliklerin başında, %32.4 oranı ile ‘sadece teşvik ediyor’, ikinci sırada ise %21.9 oranı ile ‘maddi ve manevi destek sağlıyor’ yer almıştır. Sporcu öğrenci ailelerinin, okul takımına girdikten sonra bu öğrencilere karşı bakış açılarındaki olumsuz değişikliklere bakacak olursak, öğrencilerin %35.3’ü ‘hayır, olumsuz bir değişiklik olmadı’ şeklinde, %25.0’ise ‘derslere daha çok ilgi göstermemi bekliyorlar’ şeklinde görüş bildirmişlerdir(Tablo 6). Ailelerin büyük çoğunluğunun, sporcu öğrencilere karşı davranışlarında olumsuz bir değişiklik olmaması önemli bir gelişme olup, sporcu öğrencilerin, aile desteğini alarak spor yapması veya herhangi bir etkinlikte bulunması, etkinlikte bulunan bireyin başarısı açısından önemlidir.

Sporcu öğrencilerin, okul takımına girdikten sonra, derslerinde meydana gelen olumlu değişikliklerin sebeplerinin başında, %26.3 oranı ile ‘spor yapınca kendime olan güvenim arttığından’ yer almıştır. Bunu takiben, %18.1 oranı ile ‘spor yaparak rahatladığımdan’ ve %12.7 oranı ile ‘spor yapınca motivasyonum arttığından’ sebepleri yer almıştır(Tablo 7).

Sporun, amacına uygun olarak yapıldığı takdirde öğrenciler üzerinde olumlu etkiler bıraktığı ve spor yapıp rahatlayarak derslerine daha iyi konsantre oldukları görülmüştür. Sporcu öğrencilerin spor yapmalarındaki amaçlarının, genel olarak ‘spor ihtiyacını giderme’ (%41.2) olduğu belirlenmiştir. Genel ortalamada ikinci en önemli amacın ise, ‘sağlığı koruma’ (%29.7) olduğu görülmüştür.

B. Çoban, S.Devecioğlu, G. Güler, O. Zirek, M. Sarıkaya, M.Turan, **Okul Takımlarında Faaliyet Gösteren Sporcu Öğrencilerin Faaliyet Amaçları Ve Beklentileri Üzerine Bir Çalışma (Elazığ İli Örneği)**, **Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, 2003, Ankara s.396-404**

Gelişimlerinin en önemli dönemlerinde olan ortaöğretim öğrencilerinin, boş zamanlarını spor yoluyla değerlendirmeleri konusunda gereken rehberlik yapılmalı, uygun ortamlar hazırlanmalıdır.

Gerek saha-tesislerin, gerekse araç-gereçlerin, imkanlar dahilinde gençler tarafından kullanılmasına imkan verilmelidir.

Aileler, beden eğitimi öğretmenleri, rehber öğretmenler ve eğitimi kurumları başta olmak üzere, ilgili kişi ve kurumlar üzerlerine düşen görevleri yapmalı ve gençlerimizin gelişiminde önemli bir pay sahibi olan spor konusunda gerekli yönlendirmeleri ve rehberliği yapmalıdırlar.

Sonuç olarak; ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor dersleri ile faaliyetlerinin önemi anlaşılacak, uygulamalardaki eksikliklerin giderilmesi öğrencilerin sosyo-kültürel donanımlarını artırarak eğitimlerine önemli ölçüde katkı sağlayacağı söylenebilir.

KAYNAKLAR

1. Aslan, S., Karaküçük, S.; “Devlet Yurtlarında Kalan Bayan Öğrencilerin Rekreatif Sorunları”, **Gazi Ü. Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi Cilt II. No:3, Temmuz 97, s.51-71**
2. Baumann, S.; **Praxis der Sportpsychologie**. München BLV Verlagsgesellschaft GmbH 1986 (Çev. İkizler, H.C., Özcan, A.O.; Uygulamalı Spor Psikolojisi, İstanbul Alfa Bas. Yay. Dağ. 1994)
3. Clare, A.G.; **Tourism Planning, “Crane Russak and Company”, Inc., Newyork, 1979, s.25**
4. Çön, M., Yetim, A.A., Ağaoglu, S.A., Taşmektepligil, M.Y.; “Elit Düzeyde Spor Yapanların Spora Yönelmelerinde İlk Ve Orta Öğretim Kurumlarının Etkisi Üzerine Bir Araştırma”, **Gazi Ü. Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi Cilt II. No:1, Ocak 97, s.41-53**
5. Gökmen, H., Schnitger, W.; Zorunlu Seçmeli Beden Eğitimi Dersleri ve Orta Doğu Teknik Üniversitesinde Uygulanabilirliği, **Alman Teknik İşbirliği Cemiyeti (GTZ), Türk Alman Projesi (33)**, Ankara, 1983
6. Karakuş, S., Kılınç, F.; “Ortaöğretimde Beden Eğitimi Ve Spor Derslerine Katılan Öğrenciler İle Okul Takımı Veya Kulüplerde Çalışmalara Katılan 120 Öğrencinin Postür Ve Biomotor Özelliklerinin İncelenmesi”, **Marmara Ü. Dinamik Spor Bilimleri Dergisi Özel Sayısı, Cilt I. Sayı:2, Haziran 2000, s.206-223**
7. Karaküçük, S.; **“Rekreasyon”, Seren Ofset, Ankara, 1997**
8. Karaküçük, S.; **“Rekreasyon (Boş Zamanları Değerlendirme) Üçüncü Bası”, Bağırhan Yayınları, Ankara, 1999**
9. Karaküçük, S., Şenel Ö.; “Üniversiteler Arası Spor Organizasyonlarına Katılan Sporcu Öğrencilerin Katılım Amaçları Ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma”, **Gazi Ü. Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi Cilt III. No:3, Temmuz 98, s.29-38**
10. Milli Eğitim Bakanlığı, Okul İçi Beden Eğitimi ve İzcilik Dairesi Başkanlığı, **Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders İçi ve Ders Dışı Çalışmaları Rehberi**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 2000
11. Sunay, Y., Sunay, H.; “Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri ve Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyi”, **Gazi Ü. Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi Cilt I. No:4, Ekim 96, s.35-53**
12. Şenerler, Ş.; **“Spor Yapan ve Yapmayan Gruplarda Kişilik ve Benlik Boyutlarının Karşılaştırılması”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1993**
13. Tatar, Y.; **“İşitme Özürlülerde Spor ve Ruhi Faydaları Özürlü-İşitme-Özürlü Ekseninde Bir Analiz”, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1995**
14. Yetim, A.A.; **“Sosyoloji ve Spor”, Topkar Matbaacılık, Ankara, 2000**
15. Yıldırım, İ., Yetiş, A.A.; “Ortaöğretimde Beden Eğitimi Dersinin Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Araştırma”, **Gazi Ü. Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi Cilt I. No:3, Temmuz 96, s.36-43**

B. Çoban, S.Devecioğlu, G. Güler, O. Zirek, M. Sarikaya, M.Turan, **Okul Takımlarında Faaliyet Gösteren Sporcu Öğrencilerin Faaliyet Amaçları Ve Beklentileri Üzerine Bir Çalışma (Elazığ İli Örneği)**,Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, 2003,Ankara s.396-404

16. Zorba, H.N.; “**PTT Merkez Teşkilatında Çalışan Personelin Rekreatif Tercihleri (Ankara İli Örneği)**”, Gazi Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Mezuniyet Tezi, Ankara, 2001